

Kortanalys 2/2022

Utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier och våld i hemmet under 2020

Resultat från NTU 2021 tilläggsmödel

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	6
Syfte och frågeställningar	8
Metod	9
Datamaterial	9
Operationalisering av utsatthet under pandemin	9
Deskriptiva analyser och viktningen	11
Tolkning av resultaten	12
Resultat	13
Förändrade levnadsmönster	13
Utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier	14
Utsatthet för våld i hemmet	16
Diskussion	22
Referenser	26
Bilagor	28
Bilaga 1. Resultattabeller	29
Bilaga 2. Explorativ analys om utsatthet för våld i hemmet beroende på om man bor med en partner eller inte	39

urn:nbn:se:bra-1062
© Brottsförebyggande rådet 2022

Författare: Stefanie Luthman
Omslagsillustration: Susanne Engman
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

I samband med datainsamlingen till Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2021 riktade Brottsförebyggande Rådet (Brå) en särskild tilläggsmodul till ett extraurval om 10 000 personer. De tillfrågade fick besvara ingående frågor om sina levnadsmönster och om brottskategorier som särskilt kan ha påverkats av coronapandemin. Tilläggsmodulens utformning ger en unik möjlighet till fördjupade analyser av pandemirelaterad utsatthet för brott under en begränsad period. Att analyserna bygger på en tillfällig specialundersökning innebär dock samtidigt att det endast finns begränsade möjligheter att belysa förändringar i brottsutsatthet under pandemin jämfört med tiden innan.

Den första brottskategorin som kortanalysen fokuserar på är pandemirelaterade bedrägerier, exempelvis att personer lurats i samband med inköp av pandemirelaterade produkter och tjänster. Den andra brottskategorin som ingår i kortanalysen är våld i hemmet, vilket har en koppling till pandemin i och med att många under pandemin har tillbringat mer tid hemma med närstående och att detta kan tänkas ha ökat riskerna för våld i hemmet.

Resultaten av kortanalysen gäller utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier samt våld i hemmet under mars–december 2020, det vill säga den tid då pandemin gjorde sig gällande i Sverige under det första pandemiåret. Analysen beskriver hur den självrapporterade utsattheten varierade med kön, ålder och förändrade levnadsmönster under pandemin. Underlaget utgörs av data från de 3 603 individer mellan 16 och 84 år som besvarade frågor i tilläggsmodulen.

Bluffmeddelanden och annonsbedrägerier vanligast överlag

Resultaten visar att det vanligast förekommande pandemirelaterade bedrägeribrottet har varit bluffmejl eller bluff-sms som uppmanar personer att betala extra leveranskostnader för att få en vara levererad. Det är 15,0 procent som uppger att de har blivit utsatta för detta brott.

Strax därefter kommer så kallade annonsbedrägerier, där 12,9 procent har betalat för varor kopplade till covid-19 såsom självtester, munskydd och handsprit, som sedan inte har levererats.

Slutligen uppger 2,2 procent att de har blivit utsatta för så kallade

befogenhetsbedrägerier, där de exempelvis har blivit ombedda att via en e-tjänst legitimera sig för någon som utgett sig vara från Folkhälsomyndigheten, kommunen eller sjukvården.

Annonsbedrägerier störst bland de yngsta, medan bluffmeddelanden och befogenhetsbedrägerier vanligast i medelåldern

Utsattheten för covid-19-relaterade bedrägeribrott varierar med åldern. Vad gäller annonsbedrägerier är utsattheten högst bland 16–24-åringar, där 16,9 procent rapporterar att de blivit utsatta, och minskar successivt med stigande ålder till 10,0 procent bland 65–84-åringar.

För de andra två bedrägeribrotten framkommer en omvänd u-kurva, när man undersöker utsattheten i olika åldersgrupper. Andelen utsatta för bluffmejl eller bluff-sms är lägst bland de yngsta (11,5 %) och de äldsta (10,2 %), och högst bland 25–44-åringar (16,6 %) och 45–64-åringar (18,7 %). Ett liknande mönster gäller för befogenhetsbedrägerier, där utsattheten ligger på cirka 1–1,5 procent hos 16–24-åringar och 65–84-åringar, jämfört med runt dubbelt så mycket i de mellersta åldersgrupperna.

Inget samband mellan bedrägeribrott och kön eller förändrade levnadsmönster

Mellan män och kvinnor framkommer i princip inga skillnader i utsatthet för olika bedrägeribrott. När det gäller effekten av förändrade levnadsmönster undersöktes om utsattheten för annonsbedrägerier skiljer sig mellan de som har näthandlat mer än vanligt under pandemin och de som inte har det. Resultaten visar inte på något samband mellan förändrade vanor kring näthandel och utsatthet för annonsbedrägeri.

En av tio sammanboende utsatta för våld i hemmet under pandemin

Vad gäller våld i hemmet uppger en av tio som under perioden mars till december 2020 bott ihop med någon (till exempel partner, föräldrar, syskon, barn eller andra vuxna) att de har blivit utsatta för någon form av psykiskt, fysiskt, materiellt, digitalt, ekonomiskt och/eller sexuellt våld.

De tre vanligaste formerna av våldsutsatthet är psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser (7,3 %), materiellt våld där någon slår sönder eller förstör saker för att såra och skrämja (1,7 %) och digitalt våld i form av övervakning av mobil, surfplatta eller dator (1,6 %). Därefter följer i fallande ordning hot om våld, misshandel, ekonomiskt våld, grov misshandel, sex utan samtycke, sex under hot och våld samt våld med vapen.

Fler kvinnor än män utsatta för våld i hemmet under pandemin

Totalt sett uppger fler kvinnor (11,3 %) än män (8,4 %) att de under pandemin har varit utsatta för någon form av våld i hemmet. Kvinnor är särskilt överrepresenterade när det gäller utsatthet för psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser, digitalt våld och sex utan samtycke.

Utsattheten för våld i hemmet störst bland de yngsta

Utsattheten för våld i hemmet under pandemin är störst bland de yngsta och avtar med stigande ålder. I åldersgruppen 16–24 år uppger 16,4 procent att de har blivit utsatta för någon form av våld i hemmet under pandemin. Andelen utsatta bland de yngsta är fem gånger större än andelen utsatta i den äldsta gruppen (3,3 % bland 65–84-åringar). Åldersgruppen 16–24 år är överrepresenterade i nästan alla våldskategorier, förutom när det gäller materiellt våld och sex utan samtycke, där utsattheten har varit störst bland 25–44-åringar, samt ekonomiskt våld, där 45–64-åringar varit lika utsatta som de yngsta.

Fler våldsutsatta bland de som vistats hemma mer än vanligt

Resultaten visar också på skillnader i utsatthet mellan de som varit hemma mer än vanligt under pandemin och de som inte varit det. Andelen utsatta för någon form av våld i hemmet är större bland de som varit hemma mer än vanligt tillsammans med sin eller sina sammanboende (11,7 %) än bland övriga (8,4 %). Vidare visar resultaten att en tredjedel av de som utsatts för psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser upplevde en ökning av detta våld under pandemin jämfört med tidigare. Runt hälften av de utsatta uppger att de blivit utsatta för detta i samma utsträckning som före pandemin. Bara 13 procent uppger en minskning av denna våldstyp. Huruvida förekomsten av andra våldsformer har förändrats under pandemin, jämfört med tiden innan, har inte kunnat besvaras i studien, eftersom antalet svarande är för litet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att en inte obetydlig del av befolkningen under perioden mars–december 2020 uppger sig ha utsatts för bedrägeribrott med koppling till pandemin och för våld i hemmet under pandemin. Bedrägerier och bedrägeriförsök har drabbat både män och kvinnor, både unga och gamla samt både de som näthandlat mer och de som näthandlat mindre än vanligt. Våld i hemmet i vid bemärkelse har i större utsträckning drabbat kvinnor, personer i de yngre åldersgrupperna och de som vistats hemma med sin(a) sammanboende mer än vanligt. Dessa resultat utgör ett viktigt underlag i den fortsatta diskussionen om hur coronapandemin har påverkat brottsligheten i Sverige, i synnerhet vad gäller den självrapporterade utsattheten för bedrägerier och våld i hemmet.

Inledning

Det finns olika datakällor som Brå och andra använder för att analysera brottsligheten. En av de centrala källorna är den årliga stora surveyundersökningen Nationella trygghetsundersökningen (NTU) där Brå vänder sig till ett urval på 200 000 personer, varav cirka 75 000 årligen ställer upp och svarar på frågor om bland annat utsatthet för brott. För att förstärka möjligheterna att följa och bedöma utvecklingen, eftersträvas att undersökningen genomförs på ett så likartat sätt som möjligt varje år, med exempelvis samma återkommande frågor. Dessutom innebär metoden i NTU att man frågar om utsatthet för brott under det föregående året, för att alla tillfrågade ska ha samma enhetliga referensperiod för mätningen.

Brå stod därför inför utmaningar när pandemin kom till Sverige under våren 2020. Det fanns nu ett behov av att kunna ställa mer ingående frågor om bland annat sådana brottskategorier – och levnadsmönster med koppling till brott – som särskilt kan ha påverkats av pandemisituationen. En sådan brottskategori var bedrägerier, som nu även kunde omfatta bedrägerier direkt kopplade till pandemisituationen, exempelvis fall där privatpersoner blev lurade i samband med inköp av pandemirelaterade produkter och tjänster. En annan brottskategori gällde våld i hemmet, som nu kunde tänkas påverkas av att många tillbringade mer tid hemma med närstående och att det i vissa fall skulle kunna öka riskerna för våld i hemmet. Men det skulle alltså inverka menligt på NTU:s tillförlitlighet om frågebatteriet förändrades påtagligt, och det första möjliga tillfället att i samband med NTU ställa särskilda pandemifrågor var alltså först ett år senare, vid den ordinarie datainsamlingen 2021.

Därför föll valet på att utveckla en särskild tilläggsmodul med pandemispecifika frågor, som utprovades och sedan genomfördes parallellt med datainsamlingen 2021, och således mätte utsatthet för pandemirelaterade brott under det föregående året, vilket också var det första pandemiåret 2020 (fast begränsat till perioden mars–december). Tilläggsmodulen riktades till ett extraurval om 10 000 personer. Det är uppgifter från den datainsamlingen som används i den här kortanalysen. Till fördelarna med tilläggsmodulen hör att den omfattar ett stort antal frågor, som särskilt utformats för att ge ingående information om de tillfrågades livssituation och brottsutsatthet i och med pandemin. Det ger möjligheter att närmare analysera pandemispecifika konsekvenser för delar

av brottsligheten. En oundviklig nackdel med tillvägagångssättet är dock att det skapar ett i tiden specifikt datamaterial som bara ger begränsade möjligheter att analysera direkta förändringar i samband med pandemin, i förhållande till den vanliga situationen. För sådana analyser är man i stället i huvudsak hänvisad till att använda sig av de vanliga datakällorna om utsatthet för brott, anmälda brott och så vidare, med de möjligheter och begränsningar det innebär.

Än så länge finns inte mycket publicerad forskning om hur coronapandemin har påverkat brottsligheten i Sverige. Inte heller denna kortanalys kommer att kunna ge svar på i vilken utsträckning brottsutsattheten har *förändrats* under pandemin. Däremot kan resultaten från denna studie säga något om i vilken utsträckning personer överhuvudtaget har utsatts för pandemirelaterade bedrägerier eller våld i hemmet.

Bedrägerier med koppling till covid-19 som har rapporterats i olika sammanhang inkluderar distribution av förfalskad och undermålig personlig skyddsutrustning, farmaceutiska och sanitära produkter, inklusive falska snabbtester och påstådda vacciner mot covid-19-infektion (se till exempel Europol 2020). Även flera typer av pandemirelaterade cyberbrott har förekommit, därav främst nätfiske (Kapersky 2020), ofta i samband med varuleveranser eller finansiella erbjudanden. Vad gäller telefonbedrägerier finns exempel på att bedragare har uppgett sig ringa från 1177, för att lura personer att betala för vaccinationer som egentligen varit gratis (DN 2022). Det är sådana typer av bedrägerier som uppmärksammas i den här kortanalysen.

Vad gäller våld i hemmet har det uppmärksamats att risken för utsatthet kan ha ökat under pandemin, eftersom de förändrade levnadsmönstren har medfört att personer har varit hemma mer än vanligt. En kartläggning genomförd av Dagens Nyheter visar att antalet inkomna ärenden om våld i nära relationer har ökat under 2020 i var tredje svensk kommun (DN 2020). Likaså har antalet samtal till stödtelefonen Kvinnofridslinjen och till Barnens rätt i samhället (Bris) gått upp under 2020, vilket har setts som tecken på en större utsatthet för våld i hemmet (NCK 2021, Bris 2021).

En nyligen publicerad metaanalys visar att det finns ett samband mellan ökat polisrapporterat våld i nära relationer och ökat hemmavarande till följd av införda restriktioner med anledning av pandemin (Piquero et al. 2021). Metaanalysens resultat är baserat på 18 studier från olika länder, varav en har publicerats i Sverige. Den svenska studien visar en minskning av polisanmält våld i nära relationer under de första veckorna av pandemin (Gerell, Kardell och Lindgren 2020). En möjlig förklaring enligt studiens författare är att restriktionerna försvårade för offren, men också för vittnen, att polisanmäla detta brott. I Sverige pågår vid tiden för föreliggande analys

ett forskningsprojekt om våld i nära relationer,¹ som även omfattar en enkätstudie med syfte att undersöka om våld mot kvinnor har ökat under pandemin. Resultaten av denna studie är ännu inte publicerade.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kortanalysen är att utifrån tilläggsmodulen i NTU 2021 undersöka utsatthet för pandemirelaterade bedrägeribrott och för våld i hemmet under pandemin, i relation kön och ålder samt förändrade levnadsmönster till följd av pandemin.

Kortanalysen utgår från följande tre frågeställningar:

- Hur vanligt är det att ha utsatts för bedrägeri kopplat till covid-19 under pandemiåret 2020? Skiljer sig utsattheten mellan de som då näthandlade mer än vanligt och de som inte gjorde det?
- Hur vanligt är det för att ha utsatts för våld i hemmet under pandemiåret 2020? Skiljer sig utsattheten mellan de personer som då var hemma mer än vanligt och de som inte var det?
- Finns det skillnader mellan män och kvinnor eller mellan olika åldersgrupper, när det gäller utsatthet för pandemirelaterade bedrägeribrott eller utsatthet för våld i hemmet under pandemin?

Tilläggsmodulen omfattade många olika slags frågor, i syfte att undersöka flera olika förhållanden under pandemin. De uppgifter som ingår i den här kortanalysen kommer dock enbart från de delar av modulen som specifikt handlar om utsatthet för brott, medan exempelvis oro för pandemins konsekvenser, eller förtroendet för hur pandemin hanteras av olika aktörer endast redovisas i bilagan.

¹ RISKSAM: Strukturerad samverkan för prevention av stalkning och våld i nära relationer. Implementering och utvärdering av en riskhanteringsmodell för socialtjänst och polis. Örebro universitet.

Metod

I detta kapitel sammanfattas kortanalysens dataunderlag, de variabler som ingått i undersökningen, de analyser som har genomförts samt anvisningar för tolkning av resultaten.

Datamaterial

Kortanalysen bygger på det insamlade materialet från en tilläggsmodul i den ordinarie NTU 2021. I samband med NTU 2021 drogs därför ett extraurval på 10 000 personer som skulle besvara de ordinarie NTU-enkätfrågorna och en tilläggsmodul med pandemirelaterade frågor som avsåg perioden mars till december 2020. Modulen består av 81 frågor avseende bland annat personliga förhållanden under pandemin (till exempel hemarbete, socialt umgänge, resvanor), oro för hälsorelaterade konsekvenser av covid-19, förtroende för olika aktörers hantering av pandemin, utsatthet för bedrägeribrott relaterade till covid-19 (exempelvis bedrägeri i samband med köp av munskydd) samt utsatthet för våld i hemmet. Referensperioden är mars till december 2020.

Totalt svarade 3 603 individer på tilläggsmodulen, vilket ger en (oviktad) svarsfrekvens på 36 procent och ett bortfall på 64 procent för modulen.² Datamaterialet innehåller också externt inhämtad registerinformation om deltagarnas bakgrund, såsom kön och ålder.

Kortanalysen begränsades till att undersöka den del av modulen som har en tydlig koppling till det kriminalpolitiska området, vilket i detta fall är utsatthet för pandemirelaterade bedrägeribrott och våld i hemmet.³ För övriga delar av frågemodulen, som handlar om oro för pandemins konsekvenser samt förtroende för aktörernas hantering av pandemin, redovisas resultaten i bilaga 1.

Operationalisering av utsatthet under pandemin

Tre frågor i modulen mäter utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier

² Som jämförelse är den oviktade svarsfrekvensen i NTU 2021 37 procent, vilket ger ett bortfall på 63 procent (Bra, 2021a).

³ Modulen innehåller också en fråga om utsatthet för inbrott i sommarstuga/fritidshus, vilken har en koppling till brottslighet. Frågan bedömdes dock vara för smal för att motivera en egen frågeställning. Resultaten för denna fråga redovisas istället i bilaga 1.

(tabell 1). Av dessa är det en fråga om utsatthet för annonsbedrägerier i samband med inköp av covid-19-relaterade varor, såsom självtest, munskydd eller handsprit. En annan fråga handlar om utsatthet för bluffmeddelanden som uppmanar till att betala extra leveranskostnader för att få en vara levererad. Även om varan inte nödvändigtvis behöver vara covid-19-relaterad klassas bluffmeddelanden om extra leveranskostnader i denna kortanalys som pandemirelaterade bedrägerier, för att täcka in den ökade webbhandeln under pandemin. Den tredje frågan handlar om utsatthet för befogenhetsbedrägerier, som innebär att någon ringer och utger sig för att vara från Folkhälsomyndigheten, kommunen eller sjukvården.

Tabell 1. Frågor i tilläggsmodulen om pandemirelaterade bedrägerier

Fråga i tilläggsmodulen	Typ av bedrägeri
Har du under pandemin (mars–december 2020) som privatperson betalat för varor kopplade till covid-19 som sedan inte levererats, t.ex. självtest, munskydd eller handsprit?	Annonsbedrägeri
Har du under pandemin (mars–december 2020) fått bluffmejl eller bluff-sms som uppmanar till att betala extra leveranskostnader för att få en vara levererad? <i>Frågan gäller oavsett om du beställt något eller inte.</i>	Bluffmejl eller bluff-sms
Har du under pandemin (mars–december 2020) blivit ombedd att legitimera dig via e-tjänster eller uppge ditt kontonummer till någon som ljugit om att vara från Folkhälsomyndigheten, kommunen eller sjukvården?	Befogenhetsbedrägeri

Elva frågor togs fram för att mäta utsatthet för olika typer av våld i hemmet: fysiskt våld, psykiskt våld, ekonomiskt våld, digitalt våld, materiellt våld och sexuellt våld (tabell 2). För att mäta den pandemirelaterade förändringen i utsatthet för våld i hemmet, följdes varje ja-svar upp med en fråga om huruvida händelsen inträffade i mycket större, större, samma, mindre eller mycket mindre utsträckning än före pandemin. Observera att resultatkapitlet endast redovisar förändringar i utsatthet för de våldsformer där minst hundra personer uppgett att de blivit utsatta. I de fall där mindre än hundra personer utsatts hänvisas till bilaga 2.

Tabell 2. Frågor i tilläggsmodulen om våld i hemmet

Fråga i tilläggsmodulen	Typ av våld
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med sa eller gjorde saker som fick dig att känna dig kränkt, hånad, nedvärderad eller förödmjukad? <i>Det kan till exempel handla om att säga elaka saker till dig eller om dig inför andra, inte låtsas om dig eller spotta på dig.</i>	Kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med bestämde eller försökte bestämma vad du fick eller inte fick göra? <i>Det kan till exempel handla om att bestämma att du inte får träffa vissa personer, att du inte får gå hemifrån eller vilka kläder du ska ha på dig.</i>	Kontrollerande beteende
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med hotade dig så att du blev rädd? <i>Hotet kan till exempel handla om att skada dig, sig själv, någon annan eller ett husdjur. Hoten kan också handla om att förstöra föremål, sprida information/rykten eller om att inte få träffa dina barn.</i>	Hot om våld
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med på ett våldsamt sätt höll fast dig, nöp dig, knuffade dig, drog dig i håret, gav dig en örfil eller liknande?	Misshandel
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med slog dig med knytnäve eller med ett föremål, tog stryptag på dig, sparkade dig eller liknande?	Grov misshandel
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du	Våld med vapen

bodde med använde en kniv eller ett skjutvapen mot dig, antingen för att hota eller för att skada dig?	
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med hade sex med dig, eller gjorde något sexuellt med dig, utan att hen kunde vara säker på att du ville?	Sex utan samtycke
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med hade sex med dig, eller gjorde något sexuellt med dig, mot din vilja genom att använda hot eller våld?	Sex under hot/våld
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon du bodde med använde mobil, surfplatta eller dator på ett sätt som gjorde att du kände dig övervakad eller kontrollerad? <i>Det kan till exempel handla om att kontrollera din sökhistorik eller inlägg i sociala medier, kontrollera var du har varit genom GPS eller läst dina sms eller mejl. Det kan också handla om att ha spridit känslig information, bilder eller filmer.</i>	Digitalt våld
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med bestämde över dina pengar eller över annat som rör din ekonomi mot din vilja? <i>Det kan till exempel handla om att inte tillåta att du har egna pengar, gömma undan gemensamma pengar eller tvinga dig att ta lån eller ta lån i ditt namn mot din vilja eller vetskap.</i>	Ekonomiskt våld
Hände det under pandemin (mars–december 2020) att någon som du bodde med slog sönder eller på annat sätt förstörde saker så att du blev sårad eller skrämmd? <i>Det kan till exempel handla om att slå sönder inredning, förstöra foton, klippa sönder kläder eller tvinga dig att själv förstöra saker av särskild betydelse.</i>	Materiellt våld

Frågan om kontrollerande beteende fungerade inte som avsett, och exkluderades därför från analysen om våld i hemmet. Frågan handlar om huruvida någon som man bött ihop bestämde eller försökte bestämma vad man fick eller inte fick göra, exempelvis vem man fick träffa, om man fick lämna hemmet eller hur man klädde sig. Analyser visade att en oproportionerligt stor andel unga personer (19,2 % av 16–24-åringarna)⁴ uppgav att de varit utsatta för detta. Frågan avsåg ursprungligen att mäta kontrollerande beteende som en form av psykiskt våld. Resultaten tyder dock på att många unga snarare tolkade frågan som en form av (legitim) föräldrakontroll, i en tid då många föräldrar begränsade sina barns frihet att umgås med andra utanför hemmet, i syfte att minska risken för att de skulle dra hem coronaviruset och smitta andra i familjen.

Deskriptiva analyser och viktningen

Kortanalysens resultat redovisas med hjälp av deskriptiv statistisk, främst i form av andelsbeskrivningar. Detta görs både på totalen och uppdelat efter kön och olika åldersgrupper. I urvalsundersökningar är skattningarna alltid behäftade med en viss osäkerhet och det finns ett antal osäkerhetskällor som påverkar tillförlitligheten. Urvalsfel, bortfallsfel och mätfel anses vara några av de viktigaste osäkerhetskällorna. För att resultaten av modulen bättre ska återspegla befolkningen används vid samtliga skattningar ett viktningssystem, en så kallad kalibreringsvikt. Kalibreringsvikten kompenserar dels för justeringar som har gjorts i urvalet (till exempel att åldersgruppen 16–29 år har översamplats vid urvalsdragningen), dels justerar för bortfallsfel och urvalsfel. För mer information om

⁴ Jämfört med 5,1 % i åldersgruppen 25–44 år, 3,8 % i åldersgruppen 45–64 år och 3,9 % i åldersgruppen 65–84 år.

osäkerhetskällor och viktning, se *NTU 2021. Teknisk rapport* (Brå 2021b). Analyserna har genomförts med programvaran IBM SPSS.

Tolkning av resultaten

Kortanalysen bygger som nämnts på material från en tilläggsmodul i NTU 2021. På grund av mätfel orsakade av till exempel bortfall och underrapportering, brukar NTU anses lämplig för att i första hand mäta utveckling av utsatthet över tid, och i andra hand uppmärksamma skillnader mellan grupper snarare än nivåer av utsatthet i befolkningen. I fallet med den här modulen och kortanalysen är utveckling över tid inte aktuell, eftersom modulen bara har genomförts en gång, i samband med NTU 2021. Fokus är här istället skillnader i utsattheten mellan olika grupper, såsom mellan män och kvinnor, mellan olika åldersgrupper och mellan de som har, respektive inte har, ändrat sina levnadsmönster under pandemin. För att kunna jämföra grupperna med varandra och med totalen behöver man redovisa nivåer av utsatthet. Läsaren bör dock lägga mindre betydelse vid de exakta nivåerna och mer betydelse vid skillnader mellan grupper.

Avseende det som benämns *våld i hemmet* är det också viktigt att precisera hur vi definierat detta. För det första avses i denna kortanalys utsatthet för våld av någon eller några som man bott ihop med under hela eller delar av mätperioden, vilket förutom en partner även kan vara föräldrar, andra vuxna, syskon och/eller barn. Våld i hemmet har stora *beröringspunkter med våld i nära relationer*, men är inte helt detsamma. I denna studie mäts utsatthet för våld av någon som man under mätperioden bott ihop med. För våld i nära relationer är sammanboendet inte ett nödvändigt kriterium, till exempel när det handlar om våld utövat av en särbo eller före detta partner.

För det andra används i denna studie *en bred definition av våld*, som innebär att våldsutsatthet operationaliseras som förekomst av fysiskt våld, psykiskt våld, digitalt våld, ekonomiskt våld, materiellt våld och/eller sexuellt våld. Att studien använder sig av ett brett våldsbegrepp, som omfattar också andra våldsformer än enbart det fysiska våldet, ligger i linje med nuvarande definitioner av våld (till exempel Isdal 2017, NCK 2022, Socialstyrelsen, 2019). Den breda våldsdefinitionen medför också att studien inte bara mäter våldshandlingar som i juridisk mening är brottsliga gärningar, såsom misshandel och sexualbrott, utan även mäter våld som enligt rådande lagstiftning inte definieras som brott, men ändå fångar in beteenden som ofta förekommer i våldsamma relationer och som sammantaget bidrar till våldsutsatthet.

Resultat

I detta kapitel redovisas resultaten gällande självrapporterad utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier och våld i hemmet under mars till december 2020 samt hur utsattheten hänger ihop med kön, ålder och förändrade levnadsmönster till följd av pandemin. Kapitlet börjar med en kort sammanfattning av hur levnadsmönstren har förändrats under pandemin. Sedan följer resultaten för bedrägerier med koppling till covid-19 och för våld i hemmet. För att sätta in kortanalysen i ett bredare sammanhang inleds varje avsnitt med en sammanfattning av kriminalstatistik och NTU-resultat över den generella utvecklingen för bedrägerier och våldsbrott under 2020 jämfört med tidigare år. Det behöver understrykas att kriminalstatistiken och NTU-resultaten bara kan ge en fingervisning om pandemins möjliga inverkan på bedrägeri- och våldsbrott, men att brotten inte nödvändigtvis behöver ha en specifik koppling till covid-19. Resultaten från de båda datakällorna är också behäftade med vissa osäkerheter. Till exempel kan det inte uteslutas att vissa brott har underrapporterats under pandemin, eftersom restriktionerna troligen har försvårat för offer och vittnen att polisanmäla brott eller att ge trovärdiga svar i enkätundersökningar, om förövaren befinner sig hemma mer än vanligt. Detta är självfallet också ett problem i denna kortanalys, varför även dessa resultat behöver tolkas med viss försiktighet.

Förändrade levnadsmönster

Av svaren i tilläggsmodulen framgår att de aktiviteter som förändrades mest under pandemin var aktiviteter kopplade till socialt umgänge, nöjesliv, shoppingvanor och resmönster. Åtta av tio personer har under pandemin dragit ned på att träffa vänner (80 %) och familjemedlemmar eller andra släktingar som man inte bor med (78 %). De flesta har också minskat sina besök i köpcentrum, gallerior och museer (80 %), på restauranger, barer och krogar (70 %) eller på bio, teater och konserter (67 %). Sju av tio personer (68 %) har under pandemin handlat mindre i fysiska butiker. Vad gäller resvanor framkommer att totalt mer än hälften minskade sitt resande, både inom Sverige (62 %) och utomlands (54 %). Nästan hälften drog ner på att åka kollektivt (44 %) medan enbart fem procent började åka mer. Vad gäller användandet av bilen var det ungefär lika många som åkte med bil i större utsträckning (23 %) som i mindre utsträckning (27 %).

Bland de aktiviteter som snarare har ökat än minskat under pandemin är att köpa saker på nätet, ta promenader, arbeta hemifrån och använda sociala medier. Fyra av tio uppger att de under pandemin i större utsträckning handlade på nätet (41 %) och promenerade (40 %). En av fyra arbetade i större utsträckning hemifrån (24 %) och använde mer sociala medier (27 %) än tidigare.

Utsatthet för pandemirelaterade bedrägerier

Bedrägeribrott i kriminalstatistiken 2020 och NTU 2021

Officiell statistik visar att totalt 218 000 bedrägeribrott polisanmälades under 2020 (Brå 2020). Det innebar en minskning med 11 procent jämfört med 2019. Månadsstatistiken över anmälningar visar att minskningen inleddes redan före pandemin, vintern 2019/2020, och att den fortsatte under resten av 2020. Därför gör Brottsförebyggande rådet (Brå) den samlade bedömningen att minskningen i antalet anmälda bedrägeribrott som helhet inte kan knytas till pandemin (Brå 2022). Tittar man på olika kategorier av bedrägerier framkommer att den största nedgången i anmälningar 2020 skedde inom kortbedrägerier (- 25 %), men att det även förekommit öknningar av antalet anmälningar, bland annat gällande bedrägerier genom social manipulation, vilka har ökat med 23 procent jämfört med året innan (Brå 2020).

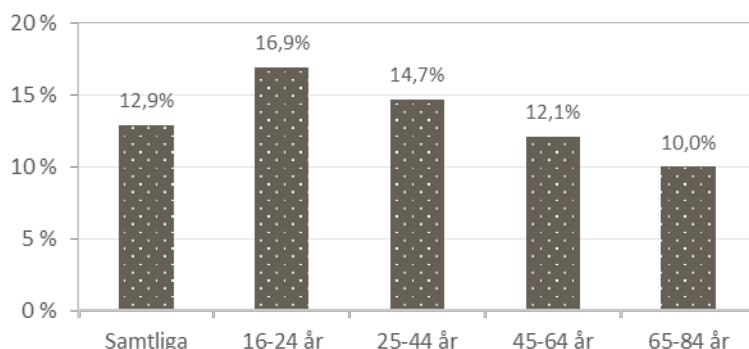
De polisanmälda bedrägeriernas utveckling under pandemin speglas också i resultaten från NTU 2021. Andelen personer som uppgav att de hade utsatts för kort- eller kreditbedrägeri under 2020 var 4,1 procent, vilket var lägre än de 5,3 procent som uppgav detta året innan (Brå 2021a). De som uppgav att de hade utsatts för försäljningsbedrägeri utgjorde däremot en högre andel under 2020 (5,5 %) än året innan (5,1 %).

Pandemirelaterade annonsbedrägerier

Vad gäller utsatthet för pandemirelaterade annonsbedrägerier under perioden mars–december 2020 visar svaren från tilläggsmodulen att runt en av åtta (12,9 %) uppger att de vid minst ett tillfälle har beställt och betalat varor med koppling till covid-19 (till exempel självtester, munskydd, handsprit) som sedan inte levererats.⁵ Andelen utsatta är densamma för män (12,8 %) och för kvinnor (13,0 %), men utsattheten för denna typ av annonsbedrägeri varierar med åldern. Den är högst (16,9 %) bland de yngsta (16–24-åringar) och minskar med stigande ålder ner till 10,0 procent bland 65–84-åringar (figur 1).

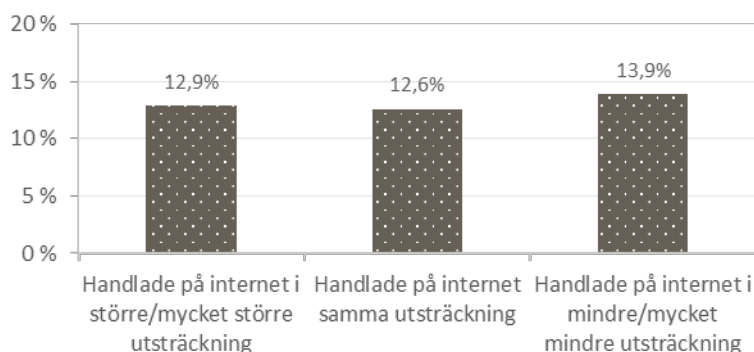
⁵ Observera att 13 % uppger att de *inte* har köpt varor kopplade till covid-19. Dessa har exkluderats av analyserna.

Figur 1. Andel personer i olika åldersgrupper som uppger att de utsatts för pandemirelaterade annonsbedrägerier.

Det finns inget samband mellan utsatthet för pandemirelaterade annonsbedrägerier och förändrade vanor kring näthandel. Oavsett om personer under pandemin har handlat mer, mindre eller i samma utsträckning som tidigare på webben, har 13 till 14 procent av de som köpt varor kopplade till covid-19 vid något tillfälle inte fått sina varor levererade (figur 2).

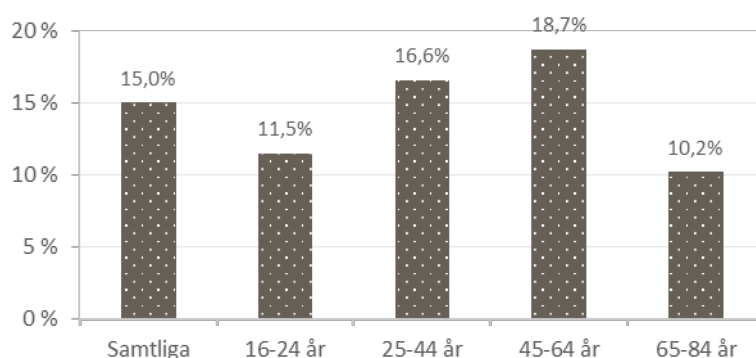
Figur 2. Andel personer som uppger att de utsatts för pandemirelaterade annonsbedrägerier, uppdelade efter om de under pandemin har handlat i större, samma eller mindre utsträckning.

Bluffmejl eller bluff-sms

Av bedrägerierna kopplade till covid-19, som det frågades om i tilläggsmodulen, var de vanligaste bluffmejl eller bluff-sms som uppmanade till att betala extra leveranskostnader för att få en vara levererad; 15 procent uppger att de har blivit utsatta för sådana bluffmeddelanden under pandemin. Utsattheten är densamma för män (14,8 %) och för kvinnor (15,2 %). Däremot syns skillnader mellan olika åldersgrupper. Mest utsatta för bluffmejl eller bluff-sms är personer i de mellersta åldersgrupperna, det vill säga 25–44-åringar (16,6 %) och 45–64-åringar (18,7 %), medan utsattheten är mindre bland de yngre (11,5 % bland 16–24-åringar) och de äldre (10,2 % bland 65–84-åringar) (figur 3).

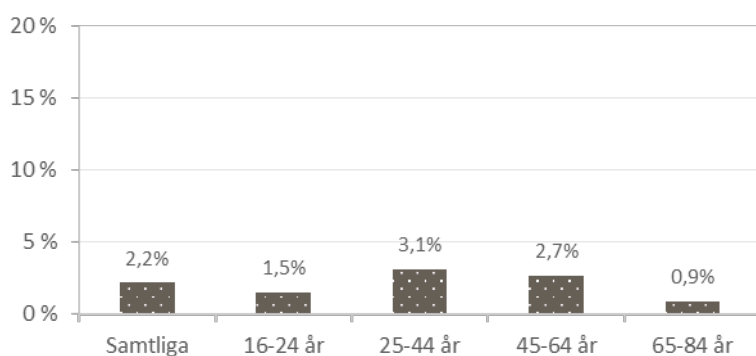
Figur 3. Andel personer i olika åldersgrupper som uppger att de utsatts för bluffmejl eller bluff-sms.

Befogenhetsbedrägeri

Svaren från tilläggsmodulen visar att bara en liten del (2,2 %) uppger sig ha blivit utsatta för pandemirelaterade befogenhetsbedrägerier, som exempelvis att de har blivit ombedda att legitimera sig via e-tjänster eller uppge sitt kontonummer till någon som ljugit om att vara från Folkhälsomyndigheten, kommunen eller sjukvården.⁶ Det framkommer i princip inga skillnader i utsatthet mellan män (2,1 %) och kvinnor (2,3 %). Däremot syns åldersskillnader som liknar de för annonsbedrägeri: personer i de mellersta åldersgrupperna har varit mer utsatta (3,1 % bland 25–44-åringar, 2,7 % bland 45–64-åringar) än de yngsta (1,5 % bland 16–24-åringar) och de äldsta (0,9 % bland 65–84-åringar) (figur 4).

Figur 4. Andel personer i olika åldersgrupper som uppger att de utsatts för befogenhetsbedrägeri kopplade till covid-19.

Utsatthet för våld i hemmet

Våldsbrott i kriminalstatistiken 2020 och NTU 2021

Vad gäller våld i hemmet visar kriminalstatistiken att det under 2020 anmäldes 83 200 fall av misshandel, vilket innebär en minskning med två procent jämfört med 2019 (Brå 2020). Statistiken kan delas upp efter

⁶ Observera att 4,9 % kryssade i "Vet inte". Dessa exkluderades från analyserna.

kön, ålder och relation mellan offret och gärningspersonen. När det gäller misshandel mot vuxna där förövaren är bekant med offret⁷ anmäldes 36 300 brott, vilket innebär en ökning med fyra procent jämfört med året innan (Brå 2020). Uppgången är lite större för kvinnor (4 %) än för män (3 %). Månadsstatistiken visar en ökning av antalet anmälningar för misshandel mot vuxna av bekant under vintern 2019/2020 samt våren, sommaren och hösten 2020, följt av en minskning under vintern 2020/2021, jämfört med respektive period året innan. Det framkommer vidare av kriminalstatistiken att det 2020 gjordes 9 360 anmälningar av våldtäkt, vilket innebär en ökning med 9 procent jämfört med 2019 (Brå 2020). Nio av tio (93 %) fall av våldtäkt begicks mot en kvinna eller flicka. Vad gäller våldtäkt mot vuxna, vilket utgjorde hälften (54 %) av anmälningarna, låg antalet polisanmälningar på samma nivå som 2019, för båda könen 2020 (± 0 %). Majoriteten (73 %) av de vuxna offren var bekanta med gärningspersonen genom parrelation, släktskap/familj eller annan sorts relation eller bekantskap.

Resultaten från NTU 2021 om självrapporterad utsatthet för misshandel ligger i linje med nedgången av polisanmälda misshandelsbrott under 2020. Totalt uppgav 2,8 procent att de under 2020 har blivit utsatta för misshandel, vilket är lägre än de 3,6 procenten året innan (Brå 2021a). Vidare minskade andelen utsatta för allvarlig misshandel⁸ från 0,7 procent 2019 till 0,5 procent 2020. En nedgång av självrapporterad utsatthet framkommer också för sexualbrott, där andelen utsatta var 4,6 procent 2020, jämfört med 5,6 procent året innan. Resultaten från uppföljningsintervjuerna i NTU 2021, om relationen mellan offer och gärningspersonen, finns ännu inte publicerade. Det gör det omöjligt att jämföra i vilken utsträckning den självrapporterade utsattheten för misshandel och våldtäkt av bekant under 2020 följer utvecklingen av polisanmälningarna för dessa brott för samma tidsperiod.

Om sammanboende i tilläggsmodulen

Av de 3 603 personer som besvarade tilläggsmodulen uppger 2 827 (78 %) att de bodde tillsammans med någon eller några under hela eller delar av perioden mars–december 2020. I modulen efterfrågas inte vem man bodde ihop med. För att skatta detta går det att använda data från den ordinarie NTU-delen, som innehåller en fråga om vilken eller vilka respondenten bor tillsammans med.⁹ Resultaten visar att det, av tilläggsmodulens 3 603 respondenter var 2 816 personer som uppgav att de bodde ihop med någon vid tidpunkten för undersökningen. Av dessa 2 816 personer var det

⁷ Här omfattas tre kategorier av bekantskap: närstående genom parrelation, närstående genom släktskap/familjrelation samt annat slags relation.

⁸ Allvarlig misshandel innebär att händelsen eller någon av händelserna ledde till skador som krävde besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare.

⁹ Frågan avser tidpunkten för ifyllandet av enkäten. Vem man bor ihop med just då kan alltså skilja sig från tilläggsmodulens mätperiod (mars–december 2020).

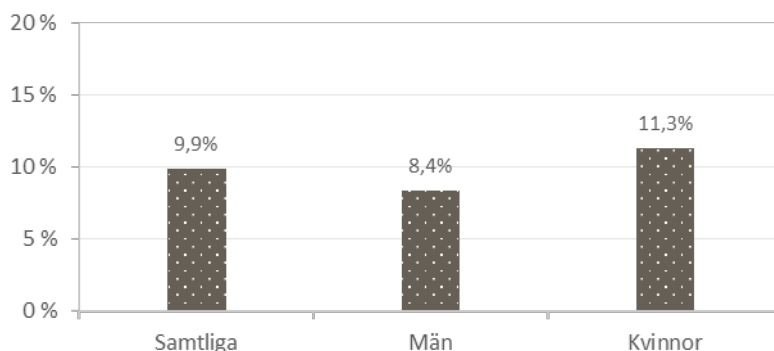
2 219 personer (79 %) som bodde ihop med en make/maka/sambo/partner (beskrivs fortsatt som partner) och eventuellt andra personer, såsom föräldrar, syskon, andra vuxna eller barn. De resterande 597 personerna (21 %) bodde tillsammans med någon eller några som *inte* var deras partner.

Basen i de efterföljande avsnitten om våld i hemmet utgörs av de 2 827 personer som i tilläggsmodulen angav att de under mätperioden mars–december 2020 bodde ihop med någon. Resultaten redovisas i totalen och uppdelade efter kön och ålder. Eftersom det saknas entydig information om vem respondenterna har varit sammanboende med under mätperioden, tillåter dataunderlaget inte en särskild redovisning av resultaten utifrån sammanboendetyper. I bilaga 2 redovisas resultat från en explorativ analys som jämför utsatthet för våld i hemmet mellan de som bor med en partner och de som inte gör det, baserade på resultaten ovan från den ordinarie NTU-delen.

Utsatthet för någon form av våld i hemmet

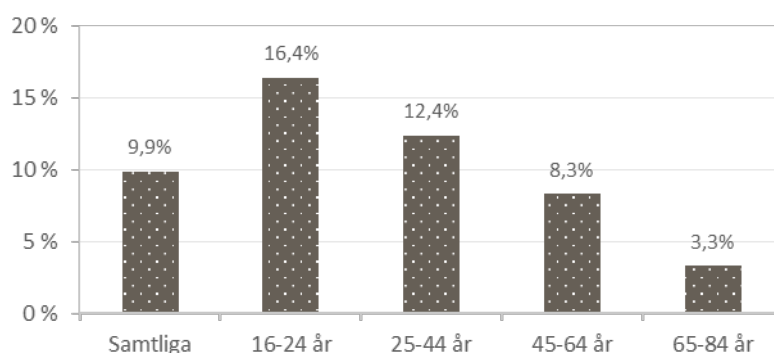
Drygt en av tio (9,9 %) som under pandemin har varit sammanboende med någon har angett att de har blivit utsatta för minst en av de tio våldsformer som ingick i analysen. Utsattheten för någon form av våld i hemmet är större bland kvinnor (11,3 %) än bland män (8,4 %) (figur 5).

Figur 5. Andel personer bland män och kvinnor som uppger att de utsatts för någon form av våld i hemmet.

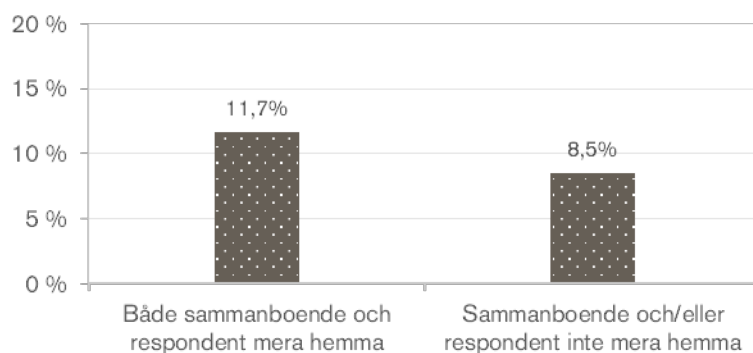
Utsattheten för våld i hemmet skiljer sig starkt mellan olika åldersgrupper (figur 6). Jämfört med alla andra har de yngsta (16–24-åringar) den högsta självrapporterade utsattheten för våld i hemmet. Var sjätte person (16,4 %) i den åldersgruppen uppger att de har utsatts för någon form av våld av en eller några sammanboende under pandemin. Utsattheten sjunker successivt med stigande ålder och ligger på ungefär tre procent bland 65–84-åringar.

Figur 6. Andel personer i olika åldersgrupper som uppger att de utsatts för någon form av våld i hemmet.

Utsatthet för våld i hemmet samvarierar med hur mycket man själv och den/de andra i hushållet varit hemma. I hushåll där både respondenten själv och den/de övriga i hushållet varit hemma mer under pandemin är andelen utsatta större (11,7 %) än bland övriga respondenter (8,5 %) (figur 7).¹⁰

Figur 7. Andel personer som uppger att de utsatts för någon form av våld i hemmet, uppdelade efter om de tillsammans med sin sammanboende varit hemma mera under pandemin än vanligt eller inte.

Utsatthet för olika typer av våld i hemmet

Den överlägset vanligaste formen av våld i hemmet under pandemin har varit psykiskt våld, där personen blivit kränkt, hånad, nedvärderad eller förödmjukad av någon sammanboende (tabell 3). Runt sju procent uppger att de blivit utsatta för detta. Mellan en och två procent uppger att de har utsatts för materiellt våld (exempelvis att saker slagits sönder), digitalt våld (till exempel att ens mobil eller dator blivit kontrollerade), hot om våld, misshandel och/eller ekonomiskt våld (exempelvis att någon bestämde över gemensamma pengar). Mindre än en procent uppger att de har blivit utsatta

¹⁰ För att kunna ringa in de fall där både respondenten själv och den/de övriga i hushållet varit hemma mer under pandemin än tidigare, användes följande frågor: fråga 69 (sammanboende mera hemma på grund av hemarbete, permittering etc.), fråga 52 (respondenten mera hemma på grund av sjukskrivning, arbetslöshet, permittering) och 53a-c (respondentens arbete hemifrån, studier hemifrån, vård av barn). Klassningen "ett ökat samtidigt-hemmavarande av både respondent och sammanboende" gjordes bara i de fall där minst ett "ja"-alternativ kryssades vid fråga 69, samtidigt som minst ett "ja"-alternativ kryssades vid fråga 52 eller alternativen "i mycket större utsträckning" eller "i större utsträckning" kryssades vid frågorna 53a -c.

för grov misshandel, sexuellt våld och/eller våld med vapen.

Det framkommer skillnader mellan män och kvinnor vad gäller deras utsatthet för olika typer av våld i hemmet under pandemin. Kvinnor är överrepresenterade när det gäller utsatthet för psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser och för digitalt våld. Kvinnor tenderar också att ha varit mer utsatta än män för sex utan samtycke. Däremot är det fler män än kvinnor som uppger att de under pandemin har misshandlats av någon som de bodde med. Vad gäller de resterande våldstyperna syns inga tydliga könsskillnader.

Tabell 3. Andel personer, totalt och uppdelade efter kön, som uppger att de utsatts för olika typer av våld av någon eller några sammanboende.

	Samtliga	Män	Kvinnor
Kränkningar med mera	7,3 %	5,8 %	8,7 %
Materiellt våld	1,7 %	1,8 %	1,6 %
Digitalt våld	1,6 %	1,3 %	1,8 %
Hot om våld	1,5 %	1,4 %	1,7 %
Misshandel	1,2 %	1,4 %	1,0 %
Ekonomiskt våld	1,1 %	1,2 %	1,0 %
Grov misshandel	0,5 %	0,6 %	0,4 %
Sex utan samtycke	0,5 %	0,2 %	0,8 %
Sex under hot/våld	0,2 %	0,1 %	0,3 %
Våld med vapen	0,2 %	0,2 %	0,2 %

Som nämnts tidigare är de yngsta den mest utsatta åldersgruppen när det gäller någon form av våld i hemmet under pandemin. Detta resultat visar sig också när man delar man upp våldet i olika former av våld (tabell 4). Personer mellan 16 och 24 år är överrepresenterade när det gäller utsatthet för psykiskt våld (i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser), digitalt våld, hot om våld, misshandel, grov misshandel, sex under hot/våld och våld med vapen. Bara när det gäller materiellt våld och sex utan samtycke är deras utsatthet lägre än bland äldre, särskilt jämfört med personer i de mellersta åldersgrupperna (25–44 år och 45–64 år), där utsattheten för dessa brott är den högsta.¹¹ Av alla åldersgrupper har de allra äldsta (65–84 år) den minsta andelen utsatta för våld i olika former. Det gäller alla tio våldsformer som ingår i studien.

Tabell 4. Andel personer i olika åldersgrupper som uppger att de utsatts för olika typer av våld av någon eller några sammanboende.

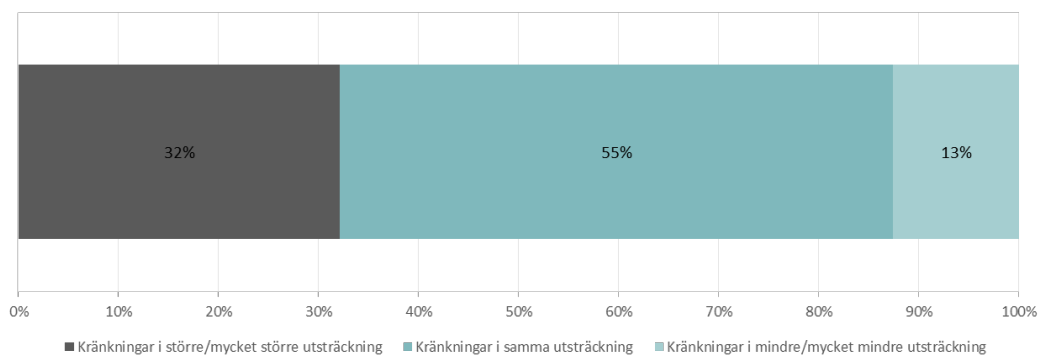
	16–24 år	25–44 år	45–64 år	65–84 år
Kränkningar med mera	11,7 %	9,4 %	6,3 %	2,2 %
Materiellt våld	1,1 %	2,6 %	1,7 %	0,5 %
Digitalt våld	3,6 %	1,0 %	2,0 %	0,2 %
Hot om våld	2,8 %	2,0 %	1,2 %	0,3 %
Misshandel	2,2 %	1,3 %	1,1 %	0,2 %
Ekonomiskt våld	1,5 %	0,9 %	1,6 %	0,2 %

¹¹ Även när det gäller ekonomiskt våld är 45–64-åringar mer utsatta än 16–24-åringar, men skillnaden är försumbar.

Grov misshandel	1,0 %	0,4 %	0,6 %	0,0 %
Sex utan samtycke	0,4 %	0,9 %	0,4 %	0,2 %
Sex under hot/våld	0,6 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %
Våld med vapen	0,7 %	0,0 %	0,2 %	0,0 %

Vad gäller psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser har studien även undersökt om utsattheten har ökat, minskat eller stannat på samma nivå under pandemin, jämfört med tidigare. För de andra våldstyperna har antalet utsatta varit för litet (mindre än 100 personer) för en sådan uppdelning. Figur 8 visar att hälften (55 %) av de personer som upplevt psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser av någon sammanboende har varit lika utsatta under pandemin som tidigare. En tredjedel (32 %) uppger en ökad utsatthet. Bara 13 procent har upplevt en minskning av kränkningarna under pandemin, jämfört med tidigare.

Figur 8. Andel personer, utsatta för kränkningar med mera, som uppger att de utsatts i större, samma eller mindre utsträckning under pandemin, jämfört med tidigare.

Diskussion

Det finns ett stort intresse för att förstå hur coronapandemin har påverkat brottsligheten i Sverige. Hittills finns dock för lite forskning publicerad (med undantag för Gerell et al. 2020) för att ge ett tydligt svar på denna fråga. Vad gäller kriminalstatistiken har Brå tidigare gjort bedömningen att förändringar i antalet anmälda brott för vissa brottstyper under 2020, jämfört med året innan, kan ha varit en följd av pandemin (Brå 2022, s. 6).¹² Även när det gäller den självrapporterade utsattheten för brott konstaterar Brå att resultaten i NTU 2021 sannolikt har påverkats av de förändrade levnadsmönster som pandemin har medfört (Brå 2021a, sid 23). Oavsett pandemins faktiska effekt på brottsutvecklingen säger varken anmälningsstatistiken eller resultaten från NTU något om i vilken utsträckning covid-19 har funnits med som motiv vid brotten eller om brotten på annat sätt kan knytas till pandemin. Denna kortanalys har undersökt de delar av en tilläggsmodul till NTU 2021 som handlar om pandemirelaterade bedrägeribrott och våld i hemmet, liksom hur kön, ålder och förändrade levnadsmönster hänger ihop med utsattheten. Kortanalysen utgör därmed ett viktigt underlag i den fortsatta diskussionen om pandemins inverkan på brottsligheten.

Kortanalysens resultat visar att knappt tretton procent av befolkningen uppger att de under mars–december 2020 vid något tillfälle utsatts för pandemirelaterade annonsbedrägerier, genom att de har beställt och betalat för varor kopplade till covid-19 som sedan inte levererats. Vidare uppger femton procent att de har fått bluffmejl och bluff-sms som uppmanar till att betala extra leveranskostnader för att få en vara hemskickad.

Andelen utsatta för covid-19-relaterade annonsbedrägerier och för bluffmeddelanden om extra leveranskostnader är runt två till tre gånger större än den andel på 5,5 procent som i NTU 2021 uppger att de under 2020 utsatts för försäljningsbedrägeri (Brå 2021a). Däremot har bara två procent utsatts för så kallade befogenhetsbedrägerier, där bedragare har ljugit om att vara från Folkhälsomyndigheten, kommunen eller sjukvården. En möjlig förklaring till den lägre utsattheten för befogenhetsbedrägerier

¹²Observera att statistiken över antalet anmälda brott redovisar ärendeinflödet, inte den faktiska brottslighetens nivåer och utveckling.

(jämfört med annonsbedrägerier och bluffmeddelanden) är troligen att det är mer tids- och resurskrävande att ringa upp eller besöka människor än att skicka ut massmejl och sms.

När det gäller variabler med en potentiell inverkan på utsattheten för pandemirelaterade bedrägerier, visar kortanalysen att män och kvinnor har varit lika utsatta, ett resultat som avviker från männens generellt högre utsatthet för försäljningsbedrägerier i NTU under de senaste åren (Brå 2021a). Inte heller förändrade vanor vad gäller näthandel kan knytas till utsatthet för covid-19-relaterade annonsbedrägerier. Oavsett om personer har handlat på internet i mer, mindre eller i samma utsträckning som tidigare, är andelen utsatta ungefär densamma. När det gäller äldres lägre utsatthet för samtliga pandemirelaterade bedrägerier som ingick i undersökningen, stöds resultaten av NTU, som visar att andelen utsatta för försäljningsbedrägerier de senaste åren alltid varit mindre bland de äldre än bland de yngre (Brå 2021a).

Kortanalysens resultat visar vidare att var tionde person som under mars–december 2020 har bott ihop med någon eller några uppger att de utsatts för våld, i vid bemärkelse,¹³ av någon de bodde med. Bland potentiella¹⁴ förövare inkluderas partner, föräldrar, syskon, barn och andra vuxna som man bor ihop med. Psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelser har varit den överlägset vanligaste formen av våld i hemmet (sju procent), men det förekom också andra våldstyper, såsom fysiskt våld, materiellt våld, ekonomiskt våld, digitalt våld och sexualbrott. För runt hälften av de utsatta för psykiskt våld i form av kränkningar med mera¹⁵ har pandemin inte medfört någon nämnvärd förändring i utsattheten; de uppger att de varit lika utsatta under pandemin som tidigare. Var tredje utsatt uppgav en ökning av våldet. Det kan alltså konstateras att utsattheten för psykiskt våld, i form av bland annat kränkningar, för majoriteten av de utsatta varit oförändrad eller större under pandemin än tidigare. Dock är det viktigt att ha i åtanke att den utsatthet som i den här kortanalysen benämns som våld i hemmet är svår att mäta och att den därför kan underskattas. Pandemin kan också ha försvårat för utsatta personer att ge svar som speglar deras verkliga utsatthet, när både de själva och förövaren har varit hemma mer än vanligt.

Eftersom det är vanskligt att mäta exakta nivåer av våldsutsatthet kan det vara mer meningsfullt att istället fokusera på skillnader och likheter i utsattheten mellan olika grupper. Vad gäller kön visar resultaten att 11 procent av kvinnorna och åtta procent av männen uppger att de under

¹³ Våld i bred bemärkelse, som innefattar ett brett spektrum av utsatthet, såsom psykiskt våld, fysiskt våld, materiellt våld, digitalt våld, hot om våld, ekonomiskt våld, sexuellt våld.

¹⁴ I tilläggsmodulen efterfrågades om man under mätperioden bodde tillsammans med någon eller några, men inte vem man bodde ihop med. Därför går det inte att redovisa våldsutsattheten uppdelad efter typ av förövare.

¹⁵ För de andra våldsformerna har antalet svar varit för lågt för att resultaten ska kunna jämföras.

pandemin har blivit utsatta av en sammanboende för någon form av våld i hemmet. Det bekräftar att våld drabbar både män och kvinnor (till exempel NCK 2014). Det har inte varit möjligt inom ramen för den här kortanalysen att mäta frekvensen av våldet, men tidigare studier visar att kvinnors utsatthet i hemmet ofta är mer upprepad och grövre än mäns (till exempel Brå 2014, NCK 2014). Vidare visar kortanalysen att utsattheten för våld i hemmet under pandemin har varit omkring fem gånger högre bland 16–24-åringar än bland 65–84-åringar och att den större utsattheten bland yngre gäller nästan alla våldsformer i studien. Psykiskt våld i form av kränkningar, hån, nedvärderingar eller förödmjukelse har varit den vanligaste formen av våld bland de yngsta, med över 11 procent utsatta, följt av digitalt våld, med knappt fyra procent, hot om våld, på knappt tre procent, och misshandel, på drygt två procent. Det ska noteras att det här är en grupp där de flesta inte bor ihop med en partner, utan med sina föräldrar (biologiska, adoptiv- eller styvföräldrar) och eventuella syskon eller andra släktingar (se även extraanalysen i bilaga 2). Det är därför sannolikt inte partnervåld¹⁶ som i första hand ligger bakom de jämförelsevis höga utsatthetstalen i den här undersökningen. En nationell kartläggning av våld mot barn visar nämligen att det oftast är föräldrar som är förövare (Jernbro och Janson 2017). Våld mellan syskon är däremot rätt utforskat i Sverige.¹⁷ Framtida studier behöver därför följa upp ungas utsatthet för våld från föräldrar och syskon, även utanför pandemin.

Kortanalysen har som nämnts fokuserat på att undersöka den del av tilläggsmodulen som handlar om utsatthet för covid-19-relaterade bedrägerier och våld i hemmet, samt på att undersöka hur utsattheten hänger ihop med kön, ålder och förändrade vanor kring näthandel och hemmavarande till följd av pandemin. Det ingick inte i kortanalysen att undersöka andra delar av modulen, såsom oro för pandemins konsekvenser, upplevd ensamhet, antaganden om brottsutvecklingen under pandemin eller förtroendet för den svenska pandemihanteringen. Resultaten från dessa frågor redovisas dock översiktligt i bilagan, både för fullständighetens skull och för att underlätta genomförandet av ytterligare studier om pandemins effekter i områden av kriminalpolitisk relevans. Kortanalysen ger också ett viktigt underlag för att bättre förstå på vilket sätt pandemin har påverkat resultaten av den ordinarie NTU. Det är sannolikt att minskningen av självrapporterad utsatthet för brott mot enskild person och egendomsbrott mot hushåll, som framkommer i NTU 2021 (Brå 2021a), hänger ihop med de förändrade levnadsmönster som pandemin har medfört, såsom minskat socialt umgänge utanför hemmet och ökat hemarbete. Att undersöka sådana frågor genom att kombinera data från NTU 2021 och från

¹⁶ En nyligen publicerad studie om våld i ungas parrelationer visar på en relativt hög utsatthet bland unga, även för denna våldsform (Brå, 2021d).

¹⁷ Just nu pågår ett forskningsprojekt om syskonvåld vid Lunds universitet, med titeln Syskonvåld och syskonbråk - en studie av gränsdragningsproblematikens innebörd och konsekvenser.

tilläggsmodulen, som bas för vidare analyser, kan vara nästa steg för att i framtiden kunna styrka detta antagande.

Referenser

- Bris (2021). *Årsrapport 2020*. Bris rapport 2021:1.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2014). *Brott i nära relationer. En nationell kartläggning*. Rapport 2014:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2020). *Kriminalstatistik 2020. Anmälda brott. Slutlig statistik*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2021a). *Nationella trygghetsundersökningen 2021*. Rapport 2021:11. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2021b). *Nationella trygghetsundersökningen 2021. Teknisk rapport*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2021d). *Våld i ungas parrelationer*. Rapport 2021:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2022). *Tydliga indikationer på konsekvenser av pandemins andra våg i Brås preliminära statistik över anmälda brott under vintern 2020/2021*. urn:nbn:se:bra-968
- Dagens Nyheter (DN) (2020). *Ökat våld i nära relationer i var tredje kommun under pandemin*. Publikationsdatum: 2020-12-07. Hämtad: 2022-04-29
- <https://www.dn.se/sverige/okat-vald-i-nara-relationer-i-var-tredje-kommun-under-pandemin/>
- Dagens Nyheter (DN) (2022). *Telefonbedrägerier har ökat kraftigt under pandemin*. Publikationsdatum: 2022-02-03. Hämtad: 2022-03-04
- <https://www.dn.se/sverige/telefonbedragier-har-okat-kraftigt-under-pandemin/>
- Europol (2020). *How covid-19-related crime infected Europe during 2020*. Publikationsdatum: 2020-11-11. Hämtad: 2022-04-27
- https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/how_covid-19-related_crime_infected_europe_during_2020.pdf
- Gerell, M., Kardell, J. och Lindgren, J. (2020). Minor covid-19 association with crime in Sweden. *Crime Science* 9:19. <https://doi.org/10.1186/s40163-020-00128-3>

Isdal, P. (2017). *Meningen med våld*. Gothia Kompetens AB.

Jernbro, C. och Janson, S. (2017). *Våld mot barn 2016 – en nationell kartläggning*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Stockholm.

Kapersky (2020). *Spam and phishing in Q2 2020*. Publikationsdatum: 2020-08-07. Hämtad: 2022-04-27.

<https://securelist.com/spam-and-phishing-in-q2-2020/97987/#quarterly-highlights>

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2021). *Samtal till Kvinnofridslinjen ökar för fjärde året i rad*. Publikationsdatum: 2021-01-12. Hämtad: 2022-04-27.

<https://www.nck.uu.se/nyhetsarkiv/nyhetsvisningssida/?tarContentId=917042>

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala: NCK.

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2022). *Våldets uttryck och mekanismer*. Senast uppdaterad: 2022-04-07. Hämtad: 2022-05-12.

<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/valdets-uttryck-och-mekanismer/>

Piquero, Ar. R., Jennings, W. G., Jemison, E., Kaukinen, C. och Knaul, F.M. (2021). Domestic violence during the COVID-19 pandemic - Evidence from a systematic review and meta-analysis. *Journal of Criminal Justice* 74. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2021.101806>

Socialstyrelsen (2019). *Våld i nära relationer*. Publikationsdatum: 2019-04-17. Senast uppdaterad: 2021-12-22 Hämtad: 2022-05-12.

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>

Bilagor

Bilaga 1. Resultattabeller

Tabell 1a. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 1.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>51a Arbetade du som anställd eller egen företagare någon gång under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Ja	2047	64,4 %	999	67,1 %	1048	61,8 %
Nej	1509	35,6 %	717	32,9 %	792	38,2 %
<i>51b Om du jämför med innan pandemin, hur mycket arbetade du under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Arbetade mindre	383	19,4 %	205	21,0 %	178	17,8 %
Arbetade ungefär lika mycket	1298	63,5 %	646	65,0 %	652	62,0 %
Arbetade mer	331	17,1 %	136	14,0 %	195	20,3 %
<i>52 Har du till följd av pandemin varit sjukskriven, arbetslös eller permitterad under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Ja, sjukskriven	256	8,6 %	128	8,9 %	128	8,4 %
Ja, arbetslös	156	5,8 %	76	6,1 %	80	5,5 %
Ja, permitterad	212	7,0 %	124	8,3 %	88	5,9 %
Nej	2908	76,9 %	1388	75,7 %	1520	78,0 %
<i>53 Om du jämför med innan pandemin, i vilken utsträckning gjorde du följande under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
<i>53a Arbetade hemifrån</i>						
I mycket större utsträckning	491	17,3 %	247	17,9 %	244	16,7 %
I större utsträckning	209	6,7 %	116	7,3 %	93	6,1 %
I samma utsträckning	189	6,2 %	117	7,8 %	72	4,6 %
I mindre utsträckning	47	1,6 %	28	1,7 %	19	1,5 %
I mycket mindre utsträckning	83	3,1 %	41	3,5 %	42	2,7 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte arbeta hemifrån	2344	65,2 %	1087	61,0 %	1257	68,4 %
<i>53b Studerade hemifrån</i>						
I mycket större utsträckning	358	11,7 %	162	11,2 %	196	12,3 %
I större utsträckning	116	3,9 %	54	3,6 %	62	4,1 %
I samma utsträckning	72	2,6 %	29	2,1 %	43	3,1 %
I mindre utsträckning	21	0,6 %	12	0,7 %	9	0,5 %
I mycket mindre utsträckning	65	2,1 %	23	1,3 %	42	2,9 %
Inte aktuellt, dvs. studerade inte	2710	79,1 %	1354	81,2 %	1356	77,1 %
<i>53c Vårdade sjukt barn (vab)</i>						
I mycket större utsträckning	41	1,8 %	16	1,5 %	25	2,2 %
I större utsträckning	118	4,7 %	59	5,2 %	59	4,3 %
I samma utsträckning	170	7,0 %	89	7,1 %	81	7,0 %
I mindre utsträckning	66	2,6 %	29	2,3 %	37	2,9 %
I mycket mindre utsträckning	69	2,9 %	41	3,6 %	28	2,3 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte vårda sjukt barn	2861	80,8 %	1392	80,3 %	1469	81,3 %
<i>53d Träffade familjemedlemmar och/eller släkt som du inte bor med</i>						
I mycket större utsträckning	200	6,0 %	77	4,8 %	123	7,0 %
I större utsträckning	122	3,4 %	61	3,6 %	61	3,2 %
I samma utsträckning	238	7,6 %	124	8,6 %	114	6,6 %
I mindre utsträckning	842	23,8 %	438	24,9 %	404	22,8 %
I mycket mindre utsträckning	2000	54,1 %	915	51,5 %	1085	56,6 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte träffa familjemedlemmar/släkt	86	5,1 %	55	6,7 %	141	3,7 %

Tabell 1b. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 2.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>53e Träffade vänner</i>						
I mycket större utsträckning	192	5,8 %	69	4,6 %	123	6,9 %
I större utsträckning	105	3,1 %	56	3,4 %	49	2,8 %
I samma utsträckning	206	6,4 %	123	8,1 %	83	4,7 %
I mindre utsträckning	815	23,8 %	435	25,7 %	380	22,0 %
I mycket mindre utsträckning	2107	56,6 %	953	53,0 %	1154	59,9 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte träffa vänner	132	4,4 %	74	5,2 %	58	3,6 %
<i>53f Använde sociala medier (exempelvis Facebook, Instagram, Snapchat, Tiktok)</i>						
I mycket större utsträckning	258	8,5 %	93	5,7 %	165	11,0 %
I större utsträckning	642	18,0 %	268	15,0 %	374	20,9 %
I samma utsträckning	1597	46,5 %	745	46,1 %	852	47,0 %
I mindre utsträckning	154	4,7 %	77	4,5 %	77	4,8 %
I mycket mindre utsträckning	70	2,1 %	33	2,4 %	37	1,9 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte använda sociala medier	831	20,2 %	496	26,4 %	335	14,4 %
<i>53g Gick på restaurang, bar, krog eller liknande kvällstid</i>						
I mycket större utsträckning	93	3,2 %	32	2,3 %	61	4,0 %
I större utsträckning	155	4,7 %	73	4,8 %	82	4,6 %
I samma utsträckning	132	3,9 %	85	5,5 %	47	2,4 %
I mindre utsträckning	623	18,7 %	337	20,9 %	286	16,6 %
I mycket mindre utsträckning	1849	51,4 %	830	46,8 %	1019	55,7 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte gå på restaurang, bar, krog eller liknande	710	18,2 %	360	19,9 %	350	16,7 %
<i>53h Gick på bio, teater, konsert eller liknande kvällstid</i>						
I mycket större utsträckning	80	2,6 %	24	1,3 %	56	3,8 %
I större utsträckning	134	3,9 %	60	4,0 %	74	3,9 %
I samma utsträckning	54	1,6 %	31	1,8 %	23	1,3 %
I mindre utsträckning	281	8,1 %	149	8,9 %	132	7,3 %
I mycket mindre utsträckning	2090	58,5 %	934	53,8 %	1156	63,0 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte gå på bio, teater, konsert eller liknande	918	25,3 %	517	30,1 %	401	20,7 %
<i>53i Besökte andra offentliga platser med många människor (t.ex. köpcentrum, gallerior eller museum)</i>						
I mycket större utsträckning	116	3,8 %	30	1,9 %	86	5,5 %
I större utsträckning	141	4,0 %	73	4,4 %	68	3,7 %
I samma utsträckning	217	6,1 %	144	8,7 %	73	3,7 %
I mindre utsträckning	896	26,2 %	500	29,4 %	396	23,1 %
I mycket mindre utsträckning	1968	53,7 %	838	48,0 %	1130	59,2 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte besöka andra offentliga platser	216	6,2 %	126	7,6 %	90	4,9 %
<i>53j Deltog i anordnade tränings- eller fritidsaktiviteter</i>						
I mycket större utsträckning	79	2,4 %	29	1,9 %	50	2,9 %
I större utsträckning	105	3,0 %	50	3,0 %	55	3,0 %
I samma utsträckning	285	9,1 %	158	10,1 %	127	8,1 %
I mindre utsträckning	537	15,8 %	275	16,1 %	262	15,5 %
I mycket mindre utsträckning	1298	35,5 %	563	33,1 %	735	37,7 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte delta i anordnade tränings- eller fritidsaktiviteter	1256	34,2 %	641	35,8 %	615	32,7 %

Tabell 1c. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 3.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>53k Reste privat eller i tjänsten inom Sverige</i>						
I mycket större utsträckning	98	3,0 %	44	2,9 %	54	3,0 %
I större utsträckning	140	4,1 %	61	3,7 %	79	4,5 %
I samma utsträckning	251	7,8 %	163	10,1 %	88	5,5 %
I mindre utsträckning	645	18,1 %	351	20,0 %	294	16,3 %
I mycket mindre utsträckning	1606	44,0 %	703	40,2 %	903	47,6 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte resa privat eller i tjänsten inom Sverige	798	23,1 %	387	23,1 %	411	23,2 %
<i>53l Reste privat eller i tjänsten utomlands</i>						
I mycket större utsträckning	80	2,7 %	34	2,3 %	46	3,0 %
I större utsträckning	95	2,7 %	37	2,7 %	58	2,8 %
I samma utsträckning	65	2,1 %	41	2,8 %	24	1,5 %
I mindre utsträckning	192	6,1 %	103	6,4 %	89	5,9 %
I mycket mindre utsträckning	1636	47,4 %	763	44,4 %	873	50,3 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte resa privat eller i tjänsten utomlands	1454	38,9 %	721	41,4 %	733	36,6 %
<i>53m Var i sommarstuga/fritidshuset</i>						
I mycket större utsträckning	145	3,6 %	61	3,1 %	84	4,0 %
I större utsträckning	224	6,4 %	119	6,9 %	105	6,0 %
I samma utsträckning	524	13,7 %	257	13,5 %	267	14,0 %
I mindre utsträckning	181	4,9 %	95	5,3 %	86	4,6 %
I mycket mindre utsträckning	235	7,0 %	123	8,2 %	112	6,0 %
Inte aktuellt, dvs. har ingen sommarstuga/fritidshus	2237	64,3 %	1060	63,1 %	1177	65,4 %
<i>53n Åkte kollektivtrafik</i>						
I mycket större utsträckning	59	2,1 %	28	2,1 %	31	2,1 %
I större utsträckning	78	2,4 %	38	2,5 %	40	2,3 %
I samma utsträckning	258	8,4 %	137	8,9 %	121	7,9 %
I mindre utsträckning	413	12,8 %	203	13,3 %	210	12,4 %
I mycket mindre utsträckning	1074	31,0 %	435	25,6 %	639	36,2 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte åka kollektivtrafik	1673	43,3 %	877	47,7 %	796	39,1 %
<i>53o Åkte bil</i>						
I mycket större utsträckning	285	9,1 %	107	7,9 %	178	10,2 %
I större utsträckning	467	13,5 %	219	12,6 %	248	14,3 %
I samma utsträckning	1456	39,9 %	756	43,6 %	700	36,4 %
I mindre utsträckning	613	15,0 %	311	15,5 %	302	14,4 %
I mycket mindre utsträckning	463	11,7 %	197	9,8 %	266	13,5 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte åka bil	274	10,9 %	128	10,6 %	146	11,3 %
<i>53p Cyklade</i>						
I mycket större utsträckning	122	3,6 %	50	3,1 %	71	4,0 %
I större utsträckning	269	7,7 %	115	7,0 %	154	8,4 %
I samma utsträckning	1304	35,0 %	675	37,1 %	629	32,9 %
I mindre utsträckning	163	4,8 %	89	5,3 %	74	4,3 %
I mycket mindre utsträckning	174	5,2 %	88	5,2 %	86	5,1 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte cykla	1522	43,8 %	700	42,3 %	822	45,3 %
<i>53q Promenerade</i>						
I mycket större utsträckning	547	15,4 %	211	11,8 %	336	18,8 %
I större utsträckning	896	24,3 %	428	23,3 %	468	25,2 %
I samma utsträckning	1578	42,7 %	796	45,3 %	782	40,1 %
I mindre utsträckning	210	7,0 %	99	6,6 %	11	7,3 %
I mycket mindre utsträckning	149	4,6 %	70	4,8 %	79	4,5 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte promenera	185	6,1 %	118	4,0 %	67	4,0 %

Tabell 1d. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 4.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>53r Handlade i fysiska butiker</i>						
I mycket större utsträckning	74	2,9 %	23	2,2 %	51	3,5 %
I större utsträckning	106	2,9 %	55	2,9 %	51	2,8 %
I samma utsträckning	802	23,0 %	486	29,1 %	316	17,2 %
I mindre utsträckning	1350	38,6 %	656	39,3 %	694	38,0 %
I mycket mindre utsträckning	1147	29,8 %	448	22,5 %	699	36,6 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte handla i fysiska butiker	87	2,9 %	53	3,9 %	34	1,9 %
<i>53s Handlade på internet</i>						
I mycket större utsträckning	294	8,5 %	93	5,3 %	201	11,6 %
I större utsträckning	1125	32,2 %	495	28,9 %	630	35,3 %
I samma utsträckning	1111	31,9 %	635	38,0 %	476	26,2 %
I mindre utsträckning	131	4,2 %	63	3,9 %	68	4,5 %
I mycket mindre utsträckning	82	2,2 %	42	2,1 %	40	2,2 %
Inte aktuellt, dvs. brukar inte handla på internet	816	21,0 %	389	21,8 %	427	20,3 %
<i>54 På grund av pandemin, skulle du säga att du kände dig mer eller mindre ensam än vanligt under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Ja, mycket mer	730	20,4 %	249	14,7 %	481	25,7 %
Ja, något mer	1391	39,0 %	650	37,6 %	741	40,2 %
Ingen skillnad	759	22,1 %	464	27,6 %	295	16,8 %
Nej, något mindre	121	3,4 %	66	4,0 %	55	2,9 %
Nej, mycket mindre	33	1,0 %	18	1,1 %	15	0,8 %
Kände mig inte ensam varken innan eller under pandemin	516	14,2 %	265	14,9 %	251	13,5 %
<i>55 När det gäller konsekvenser för dig själv, hur orolig var du över coronaviruset under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Mycket orolig	502	14,8 %	163	9,9 %	339	19,5 %
Ganska orolig	1318	34,4 %	581	31,0 %	737	37,7 %
Inte särskilt orolig	1438	40,9 %	772	45,5 %	666	36,4 %
Inte alls orolig	312	9,9 %	208	13,6 %	104	6,4 %
<i>56 När det gäller konsekvenser för dina närstående, hur orolig var du över coronaviruset under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Mycket orolig	1019	29,9 %	355	22,4 %	664	36,9 %
Ganska orolig	1652	45,3 %	824	46,5 %	828	44,3 %
Inte särskilt orolig	753	20,0 %	453	24,6 %	300	15,6 %
Inte alls orolig	115	3,7 %	73	5,0 %	42	2,6 %
Inte aktuellt	32	1,1 %	18	1,5 %	14	0,7 %
<i>57 När det gäller konsekvenser för det svenska samhället, hur orolig var du över coronaviruset under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Mycket orolig	946	27,2 %	387	23,6 %	559	30,6 %
Ganska orolig	1877	51,5 %	895	50,1 %	982	52,8 %
Inte särskilt orolig	674	19,0 %	390	22,9 %	284	15,4 %
Inte alls orolig	69	2,3 %	49	3,4 %	20	1,3 %
<i>58 Hur stort eller litet förtroende har du för Folkhälsomyndighetens sätt att bedriva sitt arbete med pandemin?</i>						
Mycket stort	618	16,2 %	280	15,0 %	338	17,4 %
Ganska stort	1207	32,5 %	547	30,5 %	660	34,4 %
Varken stort eller litet	871	24,2 %	422	24,1 %	449	24,2 %
Ganska litet	403	11,9 %	205	12,6 %	198	11,3 %
Mycket litet	355	11,4 %	208	13,8 %	147	9,2 %
Ingen åsikt/Vet inte	117	3,7 %	63	4,1 %	54	3,4 %

Tabell 1e. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 5.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>59 Hur stort eller litet förtroende har du för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps sätt att bedriva sitt arbete med pandemin?</i>						
Mycket stort	322	8,9 %	130	7,6 %	192	10,1 %
Ganska stort	859	23,6 %	365	20,6 %	494	26,5 %
Varken stort eller litet	991	26,8 %	475	26,1 %	516	27,4 %
Ganska litet	497	13,6 %	260	14,7 %	237	12,5 %
Mycket litet	547	16,5 %	344	21,0 %	203	12,3 %
Ingen åsikt/Vet inte	358	10,6 %	154	10,0 %	204	11,2 %
<i>60 Hur stort eller litet förtroende har du för Socialstyrelsens sätt att bedriva sitt arbete med pandemin?</i>						
Mycket stort	263	6,7 %	109	6,0 %	154	7,4 %
Ganska stort	750	19,8 %	329	18,1 %	421	21,4 %
Varken stort eller litet	1082	29,1 %	523	28,7 %	559	29,5 %
Ganska litet	370	10,5 %	203	12,0 %	167	9,2 %
Mycket litet	299	9,5 %	181	12,0 %	118	7,2 %
Ingen åsikt/Vet inte	801	24,3 %	373	23,1 %	428	25,4 %
<i>61 Sammantaget, hur stort eller litet förtroende har du för Sveriges strategi gällande pandemin?</i>						
Mycket stort	390	10,7 %	178	10,0 %	212	11,4 %
Ganska stort	1011	27,7 %	457	25,9 %	554	29,5 %
Varken stort eller litet	951	25,9 %	450	25,6 %	501	26,2 %
Ganska litet	576	16,4 %	290	16,7 %	286	16,2 %
Mycket litet	486	14,8 %	276	17,9 %	210	12,0 %
Ingen åsikt/Vet inte	150	4,4 %	68	3,9 %	82	4,8 %
<i>62 På det hela taget, tror du att antalet brott i Sverige har ökat, minskat eller varit oförändrat till följd av pandemin?</i>						
Ökat kraftigt	244	7,2 %	96	6,0 %	148	8,4 %
Ökat något	887	25,3 %	370	22,0 %	517	28,3 %
Varit ungefär oförändrat	1026	28,0 %	511	28,9 %	515	27,1 %
Minskat något	872	23,9 %	486	27,3 %	386	20,8 %
Minskat kraftigt	79	2,2 %	49	2,8 %	30	1,7 %
Ingen uppfattning/Vet inte	455	13,4 %	203	13,1 %	252	13,6 %
<i>63 Har pandemin haft någon positiv sidoeffekt i din vardag?</i>						
Ja, känner mig tryggare pga. fler personer hemma i mitt bostadsområde	162	4,7 %	75	4,7 %	87	4,7 %
Ja, positivt med mer tid för familj och nära vänner	557	18,3 %	232	15,4 %	325	21,1 %
Ja, trivs med att arbeta hemifrån	456	14,7 %	194	12,9 %	262	16,4 %
Ja, lättare att få ihop livspusslet	480	15,9 %	184	12,4 %	296	19,2 %
Ja, spenderar mindre pengar	1338	35,8 %	575	31,1 %	763	40,3 %
Ja, annat	471	13,6 %	221	14,1 %	250	13,2 %
Nej	1381	37,2 %	760	42,2 %	621	32,4 %
<i>64 Har du under pandemin (mars-dec 2020) som privatperson betalat för varor kopplade till covid-19 som sedan inte levererats, t.ex. självttest, munskydd eller handsprit?</i>						
Jag har inte köpt varor kopplade till covid-19	468	13,3 %	266	16,5 %	202	10,4 %
Ja, en gång	108	3,4 %	54	3,8 %	54	2,9 %
Ja, flera gånger	228	7,8 %	95	6,9 %	133	8,7 %
Nej	2751	75,5 %	1295	72,8 %	1456	78,0 %

Tabell 1f. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 6.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>65 Har du under pandemin (mars-dec 2020) fått bluffmejl eller bluff-sms som uppmanar till att betala extra leveranskostnader för att få en vara levererad?</i>						
Ja, en gång	146	4,1 %	71	4,2 %	75	4,0 %
Ja, flera gånger	379	10,9 %	180	10,6 %	199	11,2 %
Nej	3029	85,0 %	1459	85,2 %	1570	84,8 %
<i>66 Har du under pandemin (mars-dec 2020) blivit ombedd att legitimera dig via e-tjänster eller uppge ditt kontonummer till någon som ljugit om att vara från FHM, kommunen eller sjukvården?</i>						
Ja, en gång	28	1,3 %	15	1,3 %	13	1,3 %
Ja, flera gånger	21	0,8 %	12	1,0 %	9	0,8 %
Nej	3357	93,0 %	1614	93,4 %	1743	92,6 %
Vet inte	146	4,9 %	68	4,4 %	78	5,4 %
<i>67 Bröt sig någon in i din sommarstuga/fritidshus under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Har ingen sommarstuga/fritidshus	1642	48,1 %	779	47,5 %	863	48,6 %
Ja, en gång	14	0,3 %	7	0,5 %	7	0,2 %
Ja, flera gånger	3	0,1 %	3	0,2 %	0	0,0 %
Nej	1833	51,4 %	897	51,8 %	936	51,1 %
<i>68 Bodde du tillsammans med någon/några under hela eller delar av perioden mars-december 2020?</i>						
Ja	2827	78,5 %	1381	77,9 %	1446	79,1 %
Nej	730	21,5 %	331	20,9 %	399	20,9 %
<i>69 Var den/de du bodde med hemma mer än vanligt under pandemin (mars-december 2020) på grund av pandemin?</i>						
Ja, pga arbete hemifrån	759	24,0 %	373	23,5 %	386	24,4 %
Ja, pga permittering	127	4,6 %	54	4,0 %	73	5,0 %
Ja, pga arbetslöshet	116	3,9 %	51	3,7 %	65	4,1 %
Ja, pga hemstudier	429	14,3 %	209	13,8 %	220	14,7 %
Ja, pga sjukskrivning	133	4,3 %	78	5,2 %	55	3,4 %
Ja, pga vård av sjukt barn(vab)	95	3,4 %	54	3,9 %	41	2,9 %
Ja, pga att sociala aktiviteter undvikits	596	17,0 %	287	16,1 %	309	17,9 %
Ja, annat pga pandemin	277	7,3 %	146	7,9 %	131	6,7 %
Nej, den/de jag bodde med var inte hemma mer än vanligt till följd av pandemin	1038	24,5 %	502	24,1 %	536	24,9 %
<i>70 Om du jämför med innan pandemin, i vilken utsträckning förekom det konflikter i ditt hem under pandemin (mars-december 2020)?</i>						
Kan inte jämföra, bodde ensam innan pandemin	50	2,0 %	17	1,4 %	33	2,5 %
I mycket större utsträckning	35	1,6 %	14	1,3 %	21	1,8 %
I större utsträckning	192	7,8 %	85	7,4 %	107	8,2 %
I samma utsträckning	1002	38,8 %	512	39,9 %	490	37,8 %
I mindre utsträckning	143	5,4 %	66	4,7 %	77	5,9 %
I mycket mindre utsträckning	59	3,1 %	32	3,1 %	36	3,1 %
Inte aktuellt, dvs. det var aldrig konflikter i hemmet	1297	41,4 %	637	42,2 %	660	40,7 %
<i>71a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med sa eller gjorde saker som fick dig att känna dig kränkt, hånad, nedvärderad eller förödmjukad?</i>						
Nej	2607	92,7 %	1293	94,2 %	1314	91,3 %
Ja	175	7,3 %	65	5,8 %	110	8,7 %

Tabell 1g. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 7.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>71b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	9	5,1 %	4	5,8 %	5	4,7 %
I större utsträckning	46	26,6 %	24	36,0 %	22	21,0 %
I samma utsträckning	99	54,6 %	28	49,1 %	71	57,9 %
I mindre utsträckning	11	7,7 %	5	5,7 %	6	8,8 %
I mycket mindre utsträckning	8	4,8 %	2	2,3 %	6	6,2 %
Bodde inte ihop innan pandemin	3	1,2 %	1	1,0 %	2	1,4 %
<i>72a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon du bodde med använde mobil, surfplatta eller dator på ett sätt som gjorde att du kände dig övervakad eller kontrollerad?</i>						
Nej	2747	98,4 %	1347	98,7 %	1400	98,2 %
Ja	39	1,6 %	14	1,3 %	25	1,8 %
<i>72b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	3	3,4 %	0	0,0 %	3	5,8 %
I större utsträckning	11	25,6 %	6	28,3 %	5	23,6 %
I samma utsträckning	16	39,1 %	5	37,6 %	11	40,2 %
I mindre utsträckning	3	14,1 %	0	0,0 %	3	24,0 %
I mycket mindre utsträckning	5	15,7 %	4	34,1 %	1	2,9 %
Bodde inte ihop innan pandemin	2	2,1 %	0	0,0 %	2	3,5 %
<i>73a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med bestämde över dina pengar eller över annat som rör din ekonomi mot din vilja?</i>						
Nej	2770	98,9 %	1353	98,8 %	1417	99,0 %
Ja	21	1,1 %	8	1,2 %	13	1,0 %
<i>73b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	1	6,3 %	0	0,0 %	1	13,2 %
I större utsträckning	4	15,7 %	0	0,0 %	4	32,7 %
I samma utsträckning	15	75,5 %	8	100,0 %	7	49,0 %
I mindre utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
I mycket mindre utsträckning	1	2,5 %	0	0,0 %	1	5,1 %
Bodde inte ihop innan pandemin	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
<i>74a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med bestämde eller försökte bestämma vad du fick eller inte fick göra?</i>						
Nej	2617	93,3 %	1268	92,4 %	1349	94,2 %
Ja	169	6,7 %	91	7,6 %	78	5,8 %
<i>74b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	11	5,1 %	5	3,6 %	6	7,0 %
I större utsträckning	86	46,2 %	50	48,9 %	36	43,0 %
I samma utsträckning	56	38,1 %	27	36,3 %	29	40,2 %
I mindre utsträckning	8	5,4 %	5	6,0 %	3	4,6 %
I mycket mindre utsträckning	6	5,0 %	3	5,2 %	3	4,8 %
Bodde inte ihop innan pandemin	1	0,2 %	0	0,0 %	1	0,4 %
<i>75a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med hotade dig så att du blev rädd?</i>						
Nej	2754	98,5 %	1347	98,6 %	1407	98,3 %
Ja	33	1,5 %	12	1,4 %	21	1,7 %

Tabell 1h. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 8.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>75b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
I större utsträckning	10	31,2 %	4	29,2 %	6	32,7 %
I samma utsträckning	19	59,3 %	6	62,2 %	13	57,1 %
I mindre utsträckning	1	1,9 %	1	4,3 %	0	0,0 %
I mycket mindre utsträckning	1	5,7 %	0	0,0 %	1	10,3 %
Bodde inte ihop innan pandemin	1	1,9 %	1	4,2 %	0	0,0 %
<i>76a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med slog sönder eller på annat sätt förstörde saker så att du blev sårad eller skrämmd?</i>						
Nej	2757	98,3 %	1346	98,2 %	1411	98,4 %
Ja	31	1,7 %	14	1,8 %	17	1,6 %
<i>76b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	1	1,3 %	0	0,0 %	1	2,7 %
I större utsträckning	10	23,8 %	4	17,1 %	6	31,0 %
I samma utsträckning	15	59,2 %	8	66,0 %	7	51,8 %
I mindre utsträckning	2	6,3 %	1	2,0 %	1	10,9 %
I mycket mindre utsträckning	1	1,7 %	0	0,0 %	1	3,6 %
Bodde inte ihop innan pandemin	1	7,7 %	1	14,9 %	0	0,0 %
<i>77a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med på ett våldsamt sätt höll fast dig, nöp dig, knuffade dig, drog dig i håret, gav dig en örfil eller liknande?</i>						
Nej	2761	98,8 %	1347	98,6 %	1414	99,0 %
Ja	27	1,2 %	13	1,4 %	14	1,0 %
<i>77b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	1	1,8 %	0	0,0 %	1	4,3 %
I större utsträckning	8	29,2 %	4	27,4 %	4	31,6 %
I samma utsträckning	14	57,6 %	6	56,5 %	8	59,1 %
I mindre utsträckning	1	2,5 %	1	4,3 %	0	0,0 %
I mycket mindre utsträckning	1	2,2 %	0	0,0 %	1	5,0 %
Bodde inte ihop innan pandemin	2	6,7 %	2	11,8 %	0	0,0 %
<i>78a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med slog dig med knytnäve eller med ett föremål, tog stryptag på dig, sparkade dig eller liknande?</i>						
Nej	2771	99,5 %	1356	99,4 %	1415	99,6 %
Ja	12	0,5 %	5	0,6 %	7	0,4 %
<i>78b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	1	3,6 %	0	0,0 %	1	7,3 %
I större utsträckning	2	12,8 %	1	13,6 %	1	12,0 %
I samma utsträckning	7	61,0 %	4	86,4 %	3	34,9 %
I mindre utsträckning	1	3,1 %	0	0,0 %	1	6,4 %
I mycket mindre utsträckning	1	4,8 %	0	0,0 %	1	9,8 %
Bodde inte ihop innan pandemin	1	14,6 %	0	0,0 %	1	29,6 %
<i>79a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med använde en kniv eller ett skjutvapen mot dig, antingen för att hota eller för att skada dig?</i>						
Nej	2782	99,8 %	1358	99,8 %	1424	99,8 %
Ja	4	0,2 %	1	0,2 %	3	0,2 %

Tabell 1i. Antal (N) och viktad andel (%) för varje fråga och svarskategori i tilläggsmodulen, del 9.

Variabel	Samtliga		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
<i>79b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	1	14,2 %	0	0,0 %	1	31,8 %
I större utsträckning	1	30,4 %	0	0,0 %	1	68,2 %
I samma utsträckning	1	55,4 %	1	100,0 %	0	0,0 %
I mindre utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
I mycket mindre utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Bodde inte ihop innan pandemin	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
<i>80a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med hade sex med dig, eller gjorde något sexuellt med dig, utan att hen kunde vara säker på att du ville?</i>						
Nej	2769	99,5 %	1356	99,8 %	1413	99,2 %
Ja	15	0,5 %	4	0,2 %	11	0,8 %
<i>80b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
I större utsträckning	4	34,0 %	0	0,0 %	4	42,1 %
I samma utsträckning	4	17,8 %	1	3,1 %	3	21,2 %
I mindre utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
I mycket mindre utsträckning	2	13,5 %	2	70,2 %	0	0,0 %
Bodde inte ihop innan pandemin	5	34,8 %	1	26,8 %	4	36,7 %
<i>81a Hände det under pandemin (mars-december 2020) att någon som du bodde med hade sex med dig, eller gjorde något sexuellt med dig, mot din vilja genom att använda hot eller våld?</i>						
Nej	2777	99,8 %	1352	99,9 %	1425	99,7 %
Ja	5	0,2 %	2	0,1 %	3	0,3 %
<i>81b I vilken utsträckning hände det jämfört med innan pandemin?</i>						
I mycket större utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
I större utsträckning	1	34,1 %	0	0,0 %	1	40,4 %
I samma utsträckning	3	64,8 %	1	92,6 %	2	59,6 %
I mindre utsträckning	1	1,2 %	1	7,4 %	0	0,0 %
I mycket mindre utsträckning	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Bodde inte ihop innan pandemin	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %

Bilaga 2. Explorativ analys om utsatthet för våld i hemmet beroende på om man bor med en partner eller inte

Som nämnt i resultatkapitlet tillåter dataunderlaget inte att entydigt undersöka effekten av sammanboendeform på utsatthet för våld i hemmet under pandemin. Anledningen är att respondenterna i tilläggsmodulen inte frågades efter vem de bodde ihop med under perioden mars till december 2020. För att göra någon sorts uppskattning om sammanboendeformens effekt på utsatthet, mer specifikt om utsattheten skiljer sig mellan de som har en partner som sammanboende och de som inte har det, användes data från den ordinarie NTU-delen om vem respondenten bott ihop med vid besvarandet av enkäten.¹⁸

Data från den ordinarie NTU-delen visar att av de 3 603 respondenter för tilläggsmodulen bodde 2 816 personer ihop med någon. Antalet personer som bor ihop med någon vid besvarande av enkäten är alltså ganska likt antalet personer (N = 2 827) som i tilläggsmodulen uppger att de bodde tillsammans med någon eller några under hela eller delar av perioden mars-december 2020. Av de 2 816 personerna som bodde med någon vid tidpunkten av undersökningen uppger 2 219 (79 %) att de bodde med en make/maka/sambo/partner (beskrivs fortsatt som partner) och eventuellt andra personer, exempelvis föräldrar, syskon, andra vuxna och barn. De resterande 597 personerna (21 %) bodde tillsammans med någon eller några som *inte* var deras partner.

Andelen personer som uppger att de varit utsatta för någon form av våld i hemmet under perioden mars till december 2020 är större bland de som vid tidpunkten för undersökningen bor med någon annan än en partner (15,4 %) jämfört med de som bor med en partner och eventuellt andra (7,9 %).¹⁹

Det är dock viktigt att resultaten av denna analys tolkas med försiktighet eftersom det svårt att särskilja effekten av sammanboendetyper från effekten som åldern har på utsattheten. Den högre utsattheten för våld i hemmet bland de som bor med någon annan än en partner jämfört med de som bor tillsammans med en partner bör betraktas i ljus av att förekomsten av att bo med en partner eller inte skiljer sig enormt mellan de som är under 25 år gamla och de som är 25 år och äldre. Bland de yngsta (16–24 år) som angett att de under mars till december 2020 bodde ihop med någon är det bara 10 % som vid tidpunkten av undersökningen anger att de bor med en partner. De resterande 90 % bor ihop med någon annan än en partner. Den åldersgruppen är också den gruppen med högst andel utsatta för våld i hemmet under pandemin (se resultatkapitel). Bland de äldre som bor med

¹⁸ Den ordinarie NTU börjar med ett antal bakgrundsfrågor där även frågan om vilken eller vilka de bor tillsammans med ingår.

¹⁹ Viktade andelar.

någon är det mer en regel än ett undantag att ha en partner som sammanboende (85 % av 25–44-åringar, 90 % av 45–64-åringar, 99 % av 65–84-åringar). Det är också dessa åldersgrupper som har en lägre självrapporterad utsatthet för våld i hemmet (se resultatkapitel).

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1062